

INLEIDING

Om de noodzaak van een degelijke KAJ-werking een weinig te doen uitkomen, verkennen wij even het terrein - de back-ground - waar alles zich zal afspelen, de volgende tien jaren.

Het was in de bewogen jaren van sociale onrust en schoolstrijd 1909-1912 dat de St. Vincentiusparochie gesticht werd. Als eerste Pastoor werd aangesteld E.H. PICALET, onderpastoor van St. Jan Baptist, te Gent. Eerst kwam er een school welke terzelfdertijd diende als noodkerk. Oudere mensen vertelden ons dat, al wat op kerk of pastoor doelde onmiddellijk taboe was voor deze socialistische bevolking. De leiders hadden zich voorgenomen hier een rode burcht te vestigen, waar elke confessionele uiting hardnekkig moest buitengehouden worden.

Geen kerk, geen katholieke school, geen parochiehuis, wel fabrieken en ateliers, eigendom van "VOORUIT".

Kopstukken van de partij woonden op deze wijk: Désiré Cnudde, Jan Samijn, Jan Lampens, enz...

Ook verscheidene straten droegen de naam van socialistische leiders: Van Beverenplein, Jan Lampensstraat, Ferrerlaan, Cnuddeoord, enz... De Hoofdzetel was op de Ryhovelaan in het lokaal (met kinema) Jean Jaurès. Antiklerikale spektakels werden daar opgevoerd met parodieën op priesters en nonnen.

Voorals de Pastoor moest het ontgelden (een zeer dapper man). Het liedje: "Wij eisen Picavet zijn hoofd" was niet uit de lucht. Heethoofden zetten zich op de knieën met uitgestrekte armen, in kruisgebed, spottend bij zijn voorbijgaan.

Gedurende de verkiezingen moesten gewapende mannen hem vergezellen op straat. Eéns is hij op het nippertje ontsnapt langs het achterpoortje van de Roggestraat toen men hem wilde neerknallen.

Een lijfwacht werd gevormd rond Pastoor en Onderpastoor (E.H. De Bisschop) om tegensprekelijke meetings mogelijk te maken.

De Pastoor was de zondebok van de socialistische Gentse pers. Tot in 1942 kon men nog in het dagblad Vooruit, schimpwoorden lezen over: "Picavet zei dit, Picavet zei dat ..."! Het was de tijd van "Rood of geen brood" en alle officiële posten van hoog tot laag werden bezet door vriendjes van de roden. De oorlog van 1914-1918 bracht wat meer kalmte op politiek gebied. Er werden godsdienstige apologetische studieringen georganiseerd in de Werkmanskring in de Maisstraat.

Vóór Pastoor Picavet het geluk had de nieuwe kerk te zien voltooiën (1918 tot aan de dakgoten) ging hij als een versleten man sterven naar het platteland te Ertvelde.

Détails geven soms de persoonlijkheid van iemand weer: "Op de vastendagen bestond zijn ontbijt uit een kom water en een droge korst brood. Als hij 's avonds thuis kwam van de bedeltocht voor zijn kerk, vond hij nog tijd om twee uur aanbidding te doen voor het tabernakel in zijn noodkerkje." Heiligen laten sporen na ...

Na de oorlog vierde het socialisme hoogtij op de 10° wijk. Het waren uitzonderingen waar de rode vaan niet wapperde op 1 mei.

Onze wijk leverde het grootst aantal deelnemers aan de 1 Meistoet. Stadsschoolkinderen en het onderwijzend personeel vormden grote groepen. Vooral blonken uit de turners en turnsters van Club Jean Jaurès; ook de Rode Valken vielen op, ze zouden naderhand uiteenvallen door de harde kritiek, zelfs van andersdenkenden.

HOOFDSTUK 1

Nu volgt meer schematisch de opkomst van de Katholieke Arbeidersjeugd en haar activiteiten in en rond Sint-Vincentiusparochie.

Mr. CARDIJN had 16 keer zijn afdeling zien vallen. Hij gaf het niet op. De 17de keer lukte het en werd spoedig een wereldbeweging. De KAJ-afdeling van St. Vincentiusparochie was reeds een paar keren ter ziele gegaan. De derde keer lukte het wel en dit voor lange jaren.

GODDANK!

Op 6 november 1937 had de nieuwe Proost E.H. Van Leeuwen voor het eerst contact met de trouwgebleven Kajotters, een handvol. Hij besloot zijn woordje met deze slagzin: Jongens, ik geloof dat ik genoeg gezegd heb om u allen te overtuigen dat het schoonste wat je in uw jongensleven kunt, dienen is: HET ENIG-MOOIE KAJOTTERSIDEAAL: UZELF EN DE ADEREN BETER TE MAKEN VOOR KRISTUS!

+++++

Spoedig volgde een wervingsaktie. Vijftien jonge mannen werden uitgenodigd en geen enkele ontbrak. Dank zij een bloeiend Patronaat, waar onze jeugd zich tot 16 jaar kon amuseren, werden dikwijls kontakten gelegd die leidden tot het inschrijven van nieuwe leden. Voor ouderen werd ook in de parochiale kring dezelfde methode gebruikt.

Als vurig overtuigde kajotter komt het eerst in aanmerking om de afdeling te leiden, Karel Vermaercke, die reeds zijn man had gestaan als leider begin 1936. Door toedoen van Adolf De Koning was in september 1935 de afdeling ontstaan, nu zal ook deze de rechterhand worden van Karel. Naarmate de afdeling groeit worden groepleiders aangesteld, het zijn de steunpilaren van onze beweging, vaste waarden in de beweging. Daar vinden wij einde 1938, de volgende namen: Victor De Brabander, Karel Schiffer, André Van Vlaanderen, Karel Van Damme, André Claeys, Maurice Van Belle, Lucien Godin.

Spoedig kunnen wij splitsen in Kajotters en Jong-Kajotters. Bij de leiding van deze laatsten treffen wij aan: Julien Van Durme, Oscart Lenaert, Frans Schouten, Petrus De Mey, Alfons Verleye.

Wij zijn voorgoed gelanceerd, maar er moet ook een offer gebracht worden: de bezielende kracht van onze afdeling, hoofdlerder Karel Vermaercke, wordt bevorderd tot vrijgestelde propagandist en gewestlerder van het Verbond.

Wij zijn onthoofd ... maar laten de moed niet zinken.

Er wordt een noveen ingelegd naar O.L.Vrouw van Oostakker. Moeder Maria moet ons helpen nieuwe leiders te vinden. Elke dag gaan een paar kajotters op bedevaart naar Lourdes.

Maria laat zich niet onbetuigd. Na rijp beraad en na negen dagen gebed vinden wij de oplossing.

Voortaan zal de KAJ als hoofdleder kennen: Victor De Brabander, ex-leider van de plaatselijke KSA, geflankeerd door de volgende groepleiders: André Van Vlaanderen, Gaston Van Laere, Armand Rombaut. Als hoofdman van de JKAJ komt aan de leiding Leon De Clerck, met als ploegleiders: Etienne Bauwens, Oscar Lenaert, Medard Steyaert, Laurent Van der Stuyft.

HOOFDSTUK 2

EEN NIEUWE START - DE ROMEREIS

Een nieuwe start met als kersvers aktiepunt: de ROME-reis van de KAJ en VKAJ.

Drie jonge mannen van onze afdeling komen in aanmerking: Karel Vermaercke, Leon De Clerck en Etienne Bauwens; de Kajtsters zijn in de meerderheid.

Mr. Cardijn houdt voor: geen plezierreis, maar een echte daad van wereldapostolaat. Belofteavonden waar geestdrift verwekt wordt voor gans de afdeling wan wij allen gaan mee naar de H. Vader, zoniet persoonlijk, dan toch met ons hart, in de geest, drie man zijn onze vertegenwoordigers bij de Paus. Wie zal dat betalen? Romefonds dient gesticht, vertrouwenszaak, Rome-bloempjes verkocht. Een paar Rome-Avonden worden ingericht, ook meetings voor de vrede. Spaarboekjes worden aangelegd en spaarbusjes geplaatst.

WERKING

Persoonlijke vorming, hoofdzaak: zondag - kommuniemis. Elke dag de afdeling vertegenwoordigd in de H. Mis. Dagelijks KAJ-gebed op de knieën. Regelmatige biecht, aanwezig op plaatselijke of gewestelijke recollecties, bidden vóór en na het eten. Godsvrucht tot Maria: 3 weesgegroeitjes, rozenhoedje, Angelus. Zich beperken in roken en snoepen, gemakzucht bestrijden. Apostolaat: aktief meewerken aan alle verwezentlijkingen, feesten organiseren, kaarsenverkoop, kalender- en kerstaktie. Regelmatig kontakt met Proost - groepleiders, met leden, volledige tucht.

De maandorde van dec 1938 ziet er volt uit:

Zat 3 dec, sociale studiekring

Zon 4 dec, opvang schoolverlaters (14 jarigen)

Woensd 7 dec, groepleidersvergadering

Zat 10 dec, godsdienstige studiekring

Zat 17 dec, algemene vergadering

Zon 18 dec, schoolverlaters

Woensd 28 dec, kerstviering

Zat 31 dec, groepleidersvergadering

Aktiepunt: opzoeken van soldatenadressen

persoonlijk brieven schrijven naar gemobiliseerden,
ontvangen brieven voorlezen in de vergaderingen.

Wat de ontspanning betreft: fietstochten werden ingericht. In 1939 hadden wij een ontspanningskamp onder tenten te Dworp. Verder werden druk bijgewoond: de speelaktiviteiten van Patro en Kring, toneelopvoeringen in de feestzaal. Sommige spelen, zoals dam- en schaakspel waren gelegenheden voor onze militan-

ten, om onder vier ogen, aan apostolaat te doen.

GESCHIEDENIS

In maar 1939 wordt een nieuwe Pastoor benoemd op onze parochie, Z.E.H. Joris De Weer.

Onze Kajotters zijn flink in de weer om de inhaling schitterend te doen lukken. In de loop der week wordt hij hartelijk verwelkomd op een speciale vergadering, ook niet-Kajotters zijn aanwezig. Jan De Clerck, artistiek begaafd, heeft zijn beste beentje voorgezet bij de versiering van de zaal. Het geestelijk driespan kan starten ...

De werking gaat zijn gang: studiekringen worden flink bijgewoond, de sociale verzorgd door de hoofdleder, de godsdienstige door de Proost.

Studiekringen maart 1940: Victor De Brabander, Leon De Clerck, Lucien Godin, Maurice Van Belle, Gilbert Verstraete, André Van Vlaanderen, Alfons Verleye, Oscar Lenaert, Etienne Bauwens, Robert Wieme, Leon Schauvlieghe, Jan De Clerck, Karel Lagrou, Marcel Vormezeele, Karel Vermaercke.

De werving van nieuwe leden gaat onverminderd voort, vooral door de aktie voor de schoolverlaters (14-jarigen) wordt het aantal opgevoerd.

De inlijving gaat met een zekere plechtigheid gepaard. In de kerk worden door Mr. Pastoor de kentekens gewijd, opgespeld door de hoofdleders, de betekenis ervan uitgelegd door de Proost.

Vanaf de herstichting in 1937 wordt intens geijverd voor godsdienstige vorming.

De Kajotters en Kajotsters komen vóór de 6 u. mis de H. Kommunie ontvangen, kwestie van op tijds op hun werk te zijn. Verscheidene doen elke dag, een kwartier, een half uur aan inwendig gebed (meditatie).

Reeds in 1939 hebben wij regelmatige recollecties voor de leiders in de kapel der Zusters in de Maisstraat. Sommigen volgen retraites ingericht door het Gewest. Onze KAJ is dagelijks vertegenwoordigd in de H. Mis door enkele leden. Bedevaarten naar Oostakker-Lourdes, privaat of in groep, hebben aantrok. Vele Kajotters, vooral die aan de leiding staan, zoeken geestelijke leiding.

HOOFDSTUK 3

DE MOBILISATIE

Op een koude winteravond, 25 januari 1938, tussen 21 en 22 u., komt een jonge arbeider Trifoon Boonants, het KAJ-lokaal binnengestormd, roepende: "Komt eens buiten kijken, gans de lucht is bloedrood. God zoekt ons" (sic).

De wetenschapsmensen gaven het de naam van noorderlicht. Gewone mensen zagen er onheilspellende tekens in. Later zal de nog-levende zienster van Fatima, Lucia getuigen dat dit het grote teken was dat God de wereld ging straffen om haar misdaden.

Inderdaad, begin september 1939 is Frankrijk en Engeland in oorlog met Duitsland.

De Rome-bedevaart werd afgezegd ...

De mobilisatie brengt veel ontredding in het arbeidsleven, ook de leiding van de KAJ lijdt eronder. Proosten worden onder de wapens geroepen (o.a. E.H. Van Baeveghem, proost van VKAJ), leiders (o.a. Sergeant Gustaaf Vander Eecken, zeer populair figuur, ook in het leger, joviale en ijverige groepsleider). Het weze toegelaten een uittreksel te citeren uit de brief welke hij schreef naar zijn Proost gedurende de mobilisatie-tijd: "Telkenmale als ik te kommunie ben geweest, voel ik mij zo gelukkig, effenaf, juist als een kleine jongen welke zijn St. Niklaasgeschenk heeft gekregen. Niettegenstaande de benarde tijden welke wij nu beleven, daalt er dan zo'n rust over mij heen en dan kan men eens goed over het verleden nadenken en met fier opgeheven hoofd de toekomst zien. Want moest er ooi een oorlog in ons klein landeke komen, wat ik niet denk, dan zou ik altijd even kalm blijven; wat hut heeft het zich ongerust te maken; als het uur gekomen is, het uur dat alléén onze Goddelijke Meester kent, dan loopt men toch de dood tegemoet, oorlog of niet, en als wij altijd gereed zijn, dan mag Pietje de Dood afkomen, juist als een dief in de nacht; wij staan paraat".

Einde citaat

Een voorgevoel van zijn nakend einde?

Pakjes opsturen, brieven schrijven, verlofgangers laten vertellen in de vergaderingen, ouders bezoeken, dat zijn zoveel ordewoorden in deze kommervolle tijden.

DE OORLOGSJAREN

Op 19 mei 1940 wordt België aangevallen door het Duitse leger. Alle weerbare mannen van 16 tot en met 35 jaar welke tot nog toe geen legerdienst deden, worden over de radio opgeroepen, zich te verzamelen in Frankrijk.

En zo begint de odyssee, de vlucht naar Frankrijk

De Proost van de KAJ vertrekt op 15 mei 1940 met een veertigtal jonge mannen, per fiets het zuiden toe. De grote meerderheid zijn leden van de KAJ, maar ook socialistische ouders komen smeken hun jongens in de vluchtende groep op te nemen. Moeders wenen. Eerste nacht in Emelgem (B) en dan de grens over. In Noord-Frankrijk worden wij door Pastoors en kloosters goed ontvangen, voedsel en logies loyaal geschonken.

Wij ontwijken Dieppe waar de stad wordt gebombardeerd. Stilaan worden de wegen geblokkeerd met auto's en paardenwagens; het beste voertuig om vooruit te komen is nog de fiets.

Eén dag hebben wij niets te eten, of wat is één brood dat de Proost krijgt voor 40 jonge magen? De Patrones van de KAJ, de H. Teresa van Lisieux moet ons helpen. wij kiezen de richting Normandie-Lisieux.

De Duitsers zitten ons op de hielen. De kilometers voor-sprong, welke wij overdag winnen, worden door de vijand terug-gewonnen 's nachts.

Op een bepaalde dag piknikken we, giften van brood en wijn, geschonken door een vluchtende Groot-Vikaris van een Frans bisdom, op een verlaten kerkhof. Een goede verpozing in een zonnig weertje op het malse gras. Plots komen twee Duitse Stuka's over ons scheren, zware bommen suizen naar beneden, op enkele tientallen meters van ons. Iedereen werpt zich op de grond. De ruiten van de kerk rinkelen naar beneden. Het heeft misschien één minuut geduurd. Een Jong-Kajotter Adelin Lam-

brecht balt de vuist en met een grote godver, roept hij: "Nu moeten wij toch God bedanken dat Hij ons gered heeft". Hij loopt de kerk binnen en wij allen hem achterna.

Een journalist in spe, Marcel Dekens, uit onze groep, (later sportjournalist) had het goed bedacht een dagboek bij te houden van onze séjour in Frankrijk. Wij laten hem aan het woord over deze akelige dag: " 's Morgens vertrokken wij uit Beaumerie, na de H. Mis natuurlijk. Wellicht is dit de ergste dag geweest van onze verre reis. Tegenslag op tegenslag.

Reeds rond 10 u. toen we alen op de grote baan zaten, kreeg opeens een gast van bij ons, Bernaert bandbreuk. De grote bende reed maar altijd voort.

Ik, Van Belle en Verleye en nog twee anderen wachten op Bernaert, die had wel 30 gaatjes in zijn band, geloof ik. Einde geduld en ook omdat de onderpastoor van niets wist, reden ik, Van Belle en Verleye voort en lieten dus nog drie achter. Een geweldige schijnbaar hopeloze jacht werd ingezet en na twee uren onophoudelijk klimmen en dalen, slechte baan, hadden we eindelijk de mannen te pakken in Nouvion.

Dank zij de milde gave van een bisschop kocht de onderpastoor brood, sardienen en wijn.

Om 14 u. kwam Bernaert en de twee anderen nog in Nouvion aan en dan nog te voet. Dan begonnen ze weer hun band te plakken.

Enfin, als we dan om 15 u. eindelijk gereed stonden om te vertrekken kwam het grootste ongeluk ons dan nog ophouden. Op zeker ogenblik horen we een vliegtuig en tegen dat we het goed horen, zien we het terzelfdertijd. Allen riepen, zoals gewoonlijk: "ne franse" maar die bedoelde franse moet geen franse geweest zijn, want vier bommen vielen uit het vliegtuig.

Wij, ons laten vallen, tegen de kerk gaan zitten, fluiten en ontploffen was werk van enkele seconden. Ik en nog drie zaten tegen de kerk, die daverde ervan en meteen vlogen alle ruiten stuk. Nu moesten we niets meer weten. Onze fiets genomen en in volle vlucht weg. Onderweg dan ook nog verschillende "geronken" gehoord en tot dekking telkens de gracht of het koren in of wat we maar konden vinden. Om twaalf uur 's nachts eindigden we onze kruisweg. Om half één ongeveer sliepen we dan in een schuur, na zelf in de pikdonkeren nacht een bussel stro te mogen dragen samen met een vreselijk beladen velo. Misericordie met de macht!" Stop.

Inderdaad, 's avonds laat geraken we in een Rood-Kruiskamp van Engelsen, zij geven ons te eten, maar hebben geen slaping. Dan maar met z'n allen overnacht in een schuur te La Mouillette, nu en dan opgeschrikt door afweergeschut.

De angst geeft ons vleugelen, wij arriveren in Rouan, de stad zit proppensvol van gevluchte Belgen. Zoals op menige plaats onderweg, is hier een "Acceuil des Belges", waar eten en drank te krijgen is. als we horen dat ons hier de fietsen zouden kunnen afgenomen worden, slaan we vlug de weg in naar Thibouville.

Als ontspanning bij rustpozen hebben wij als omroeper-animator Georges Cannoodt, mondharmonika Antoon Verleye en fluitist Marcel Van Heddeghem. "Houdt er de moed maar in" gelijk in het volksliedje! En wij maar zingen!

Op 23 mei eindigt onze velokoers te Lisieux, want van daaruit zullen we vertrekken naar een onbekende bestemming. Wij verblijven er twee nachten en één dag. Een onbeschrijf-

lijke drukte heerst in dit kleine stadje. Wij brengen een bezoek aan de Basiliek van het H. Treesje en bekijken het klooster waar het karmelitesje leefde en stierf, ook les Buissonnets uit haar kinderjaren worden bezocht. Wij bevelen onze KAJ aan, door een vurig gebed aan onze Patrones.

Twee fietsers, Marcel Van Heddeghem en Lucien Godin, welke pech hadden met hun fiets, werden voorop gezonden naar Lisieux. Wij zouden elkaar terugvinden aan de Basiliek.

Helaas! In deze moerlemeije van engelse en franse soldaten, nederlandse en belgische vluchtelingen, met bevelen en tegenbevelen, vijandige vliegtuigen en afweergeschut, missen we elkaar. Dit tweetal zal gedwongen worden zich aan te sluiten bij een groep vluchtelingen met aan het hoofd een veldwachter. Zij verzeilen in een ander kamp dan het onze, doch komen heelhuids en veilig nog vóór ons thuis.

De tweede nacht in Lisieux is kort; rond 5 U. 's morgens worden wij opgeladen (met onze fietsen) in beestenwagens, het zuiden in.

Als sardienen in een blikje zitten wij opgepakt, onze begeleider is een vriendelijke ardeense jager. Na drie dagen hotsen en botsen komen wij aan te Uzès, dépt. du Gard. Ons kantonnement is in de omgeving van het stadje, twee dorpjes, ze heten La Capelle en Masmolène. Wij worden ingekwartierd met andere jonge vluchtelingen in boereschuren op stro. De Proost wordt door Luitenant Dessain aangesteld als "Chef de Cantonnement" ondanks protest. Onze priester moet ook twee kerkjes bedienen, want de Pastoor is aan het front als aalmoezenier. Ook andere groepen zgn "mobilisables" in de gebuurte, moten van hem geestelijke hulp krijgen.

Het is de dag van de belgische kapitulatie. Zwijgen is de boodschap, ons niet inmengen met de discussies van de fransen. Deze zijn overigens korrekert tegenover ons.

Wij zijn nu met 90 man. Onder de nieuwkomers in onze groep tellen we als seminarist, de latere Groot-Vikaris van Kardinaal Suenens, Henry De Raedt, als laatste jaars o.a. Karel Poma, de huidige Minister van Kultuur. Verder jongens uit Brussel, Antwerpen en Ninove. Uiteraard zijn de vluchtelingen van St. Vincentiusparochie het meest luisterbereid voor de richtlijnen van de "Chef".

De besten onder hen, kajotters uiteraard, discussiëren vinnig over godsdienstige onderwerpen en aktuele problemen. De zondagsplicht wordt door de meerderheid onderhouden, zelfs wordt een H. Hartbond ineengestoken. De Mis wordt opgeluisterd door muziek en zang.

Menig traantje wordt weggesist als er in de homelie sprake is van thuis, van moeder.

's Avonds krijgen zij in hun stallingen, i.p.v. het kruisje van hun ouders, de priesterzegen. Ook dáár wordt in stilte geweend.

Er is niets te vernemen over de heimat, tenzij akelige, onkontroleerbare geruchten.

Spoedig aanvaardden verscheidene jongens werk bij de boeren, kwestie van hun honger te stillen want de rantsoenen zijn karig. Enkele jongens verkopen hun fiets om voedsel te kopen. Het reeds rijpe fruit, zeer warm klimaat, wordt gretig verslonden. Veel jongens hebben last van zweren en ongedierte. Allen zullen wij, na drie maanden hongerrantsoenen, vermagerd naar België terugkeren.

Na de kapitulatie van Frankrijk zullen velen per fiets of te voet op eigen houtje, de reis naar huis ondernemen.

De jongens van St. Vincentius echter blijven trouw rondom hun Proost, de dag van het officieel vertrek afwachten. Inmiddels liggen er veel ziek te bed. Ook de Proost moet er aan geloven. De zieken zijn ondergebracht in de Pastorie en krijgen hulp van een militair geneesheer, een paar van onze jongens werden overgebracht naar het hospitaal van Uzès.

Wij laten nog eens onze gelegenheidsreporter Marcel Dekens aan het woord, om de aftocht uit Frankrijk te beschrijven:

"14-15 augustus 1940. Gans de dag in angstige spanning geleefd of we nu morgen toch waarlijk zouden vertrekken. 's Avonds kregen we koffie om 's anderendaags te vertrekken. Eindelijk zouden we eens werkelijk weg zijn. Weinig geslapen. Ik was eventjes in slaap geraakt toen er iemand meteen riep: Allee, we vertrekken! Allen stonden recht, maar hij had ons redelijk zuiver. Vals alarm! Wij legden ons dan nog maar weer wat neer.

't Einde van de nacht was aangebroken. Met de hoogdag van O.L.Vrouw-opneming, geen Mis. Om half acht waren we allen aan de statie van Uzès.

Wachten, wachten en nog eens wachten ... Op dit ogenblik zit ik hier in 't gras met mijn potlood in de hand en schei uit, want 'k word lijk al de rest, ferm ongeduldig ... Eindelijk, om kwart over tien rollen ik en Georges Cannoodt een beestenwagen binnen. Enige ogenblikken later mag Georges er weer uit en mag plaats nemen in een mooie 2e klaswagen!!! (herstellende van ziekte). Achter ons wordt een ganse wagen met eten gevuld. Om 10 over twaalf wordt de eerste stoot tot het vertrek gegeven en weg zijn we. De 1.100 Km lange spoorbaan vóór ons, huiswaarts toe. Niet geslapen. Slechte plaatsen (3e klaswagen).

Indrukken : Vanaf thuis tot Lisieux hebben we veel geluk gehad. Gelukkig nog dat we er met drie maanden vanaf waren, anders zou het werkelijk een ramp geworden zijn. Slechts weinig jongens zouden nog kunnen marcheren hebben. Ook het ontbrekend voedsel zou ons stilaan naar de afgrond gebracht hebben. Dat ze ons, vluchtelingen, nooit meer van Frankrijk spreken!" Stop.

Aan de demarkatiegrens in Frankrijk zien we voor het eerst duitse soldaten. Na niet al te lang oponthoud reizen wij België binnen, recht naar Brussel.

's Zaterdags zijn een paar van ons mannen, op eigen houtje, per fiets naar Gent gebold.

St. Vincentiusparochie staat in rep en roer. Men wil ons feestelijk ontvangen aan St. Pietersstation, maar men vangt bot. Het wordt zondagvoormiddag eer wij arriveren. Blijde gezichten van ouders en familieleden, vrienden en kennissen, priesters en zusters, allen verwelkomen ons met mooie bloemen en geschenken.

Uit dank krijgt onze Proost vanwege de ouders van de gevluchte jongens, een prachtig kruisbeeld van kunstenaar Sinia, met ingegrifte dankwoorden in koper. Verscheidene jongens uit het rode milieu, die met ons drie maanden samenleefden, zullen weldra de KAJ-rangen vervoegen.

Het weze toegelaten het pluimpje te vermelden welke onze adjoint (lees tuchtmeester) Charles Nailis, hoogstudent te

Leuven, toestuurde aan onze Proost op 10 november 1940:
"Ik herinner me nog de discussies over de Katholieke Aktie. Persoonlijk heb ik nooit tot die beweging gehoord en heb er mij integendeel in zoverre ze m.i. uiting was van een louter uiterlijke logomachie en demonstratie-liefhebberij tegen verzet. Ik heb steeds veel gediscussieerd over die beweging maar ik mag U dit zeggen: het gedrag van uw dertig jongens op alle gebied, zelfs in de kluchtigheid van Pol van Houcke of de hartstochtelijkheid van een Maurice Van Belle of in de gepondereerdheid van een Oscar Leenaert hebben mij diep getroffen.

U zult wel gevoeld hebben dat ik een geblaseerde ben in zekere zin en de lijn mijner studies brengen mij soms op het rationalistisch kantje af, maar de homogeniteit van uw jongens, hun piëteit en wat wij nog het meest verbaasde, hun gehoorzaamheid aan hun onderpastoor hebben mij doen nadenken.

Maar anderzijds verzoen ik mij toch niet helemaal want er blijft nog altijd een kloof gapen tussen de KSA-leiders deftige oratie en het gevoelde woord van de Kajotter welke die avond in La Capelle over de KAJ sprak.

Ik hoop dat uw organisatie niet ten onder zal gaan lijk de duitse in 1932, maar gezond in redelijk mate lijk thans in Italië, zal opfleuren".

Tot daar dit lovend briefje.

Bij onze thuiskomst betreuren wij het verlies van onze groepsleider Gustaaf Vander Eecken, vreselijk verminkt aan de kanaalzone en overleden te Loppem.

Een rouwmis werd opgedragen voor zijn zielerust vanwege de KAJ en op het ereplein van de gesneuvelden, een KAJ-schildje gehecht aan zijn grafsteen. Een ander slachtoffer was onze kajotter Florimond Verlodt welke een been verloor bij een bombardement bij de aftocht van de geallieerden op het Van Beverenplein.

Bij ons vertrek naar Frankrijk hadden wij ons onder de bijzondere bescherming gesteld van O.L.Vrouw. Zij heeft gezorgd dat wij allen gaaf en gezond zijn teruggekeerd. Voor een van ons groepleiders heeft dit gebeuren zelfs de doorslag gegeven van een hogere roeping. Maurice Van Belle vat in het Seminarie voor late roepingen te Roeselare de studies aan voor priester. Na de oorlog wordt hij priester gewijd.

Een ander kajotter Noël Verhegge treedt binnen als broeder bij de Picpussen en naderhand zal nog een lid van onze afdeling gewijd worden tot permanent diaken.

Een ander "mobilisable" van onze groep, Medard van de Rostijne, wordt priester-Benediktijn en missionaris in Transvaal.

In geest van dankbaarheid wordt een Mariahulde gepland rond 8 december 1940. Een Mariaal Triduum gepredikt door Pater De Jonghe, Monfortaan, uitmuntend kenner van Fatima.

Als slot van de driedaagse, algemene biecht en kommunie in de parochiekerk. 's Namiddags hulde in het Patronaat. Toewijding aan O.L.Vrouw, overhandiging van de sleutels van onze jeugdlokalen aan Maria, wijding van een nieuw beeld (kreatie Bressers) O.L.Vrouw met drie korenaren, door Z.E.H. J. Deweer.

Het beeld is omringd met kaarsen, bloemen, zelfs jaarschriften. Spreekkoren, gezangen, Mariawoordje, dit alles in een hogere sfeer welke niet te beschrijven valt. Iedereen is onder de indruk. 300 jongens zijn op het appèl. Onvergetelijke

dagen!

Maar daarbij blijft het niet.

O.L. Vrouw moet heersen over gans de parochie.

Op 8 september 1942 werden drie Maria-kapellekens ingewijd, waarvan een bijzonder mooi aan de gevel van een kajotter-ploegleider, Firmin Van Hecke, hoek Poperingestraat-Grambrinusstraat. Onze kajotters zorgden voor elektrische verlichting en een massa bloemen.

Op 8 december 1946 werd een vierde kapelleken ingewijd aan O.L.Vrouw van Fatima. Uit dankbaarheid, gemaakt en bekostigd door de ondergedoken kajotters en anderen, voor de financiële stuen vanwege de ondergrondse KAJ, welke zij maandelijks genoten om in het onderhoud te voorzien van hun familieleden. De kapelletjesviering op 15 augustus is een traditie geworden voor de jeugd van St. Vincentius.

Na de terugkomst uit Frankrijk, nu wij in volle oorlog zitten, blijven wij toch niet bij de pakken zitten. Meer dan ooit wordt aan KAJ-werking gedaan.

De werking van het Gewest komt ten goede aan onze plaatselijke afdeling. Het contact van onze leiders met hun collega's van andere afdelingen, enkele bekwame elementen welke funktioneren als schatbewaarder, vrijgestelde, gewestleider enz. welke wij onder onze leden tellen, zijn een machtige steun voor onze afdeling.

Gouw- en stadsproost brengen ook hun duit in 't zakje. Neem daarbij nog: bezinningsavonden, stadsclub, recollecties en retraitses, studiedagen en studieweken. Ook massabijeenkomsten als Cardijnviering en Pausviering brengen het hunne bij om de KAJ-geest op te voeren.

Ons ledenaantal gaat gestaag naar omhoog: reeds 75 leden. Toch mogen we niet te hard van stapel lopen, kwestie van bij te houden. Liever een rustpoze inschakelen om het gehalte te verbeteren.

De JKAJ gaat nu meer de romantische toer op, de afdeling wordt Gilde genoemd.

Men werkt met wimpels, er zijn gildeploegen met aan het hoofd een "stafier". Gouddagen worden in gericht. Bepaalde - spelen moeten veruiterlijken wat er in hen omgaat.

Cardijn is zeer bekommerd om het vullen van de vrije tijd van de jonge arbeiders. "Wat in de week wordt opgebouwd, gaat dikwijls verloren in het weekend" zegt onze Generaal.

Samenkomsten van de hogere leiding van KAJ en Chiro leveren geen tastbare resultaten wat de zondagsontspanning betreft. Privaatinitiatieven zijn er wél: fietstochten, musea-bezoek, monumenten, stadsspel, bezoeken aan industriële bedrijven, Maria-vaart.

Er wordt geijverd voor het aanleggen van werkboeken inzake hout, ijzer, illustraties, creatief werk, knutselen aan kinderspeelgoed. Ook gedichten en dagboeken komen aan bod. Het weze toegelaten een godservaring van een jong-kajotter, welke hij neerpent in zijn dagboek, over te schrijven: "Onmogelijk verder te lezen ... nooit of nooit voelde ik zo die behoefte naar de echte reine, goddelijke liefde.

Onmogelijk het hoogste gevoelen dat niet of elders te vinden is, maar dat gans je lichaam en het onzichtbare in beroering brengt. Elke levensgedachte, elke gedachte over gelijk wat, smelt weg voor dit grote onbeschrijfelijke diepe gevoelen. Het

doet me denken aan "Begenadigde Uren" of iets dergelijks, maar toch onnoemelijk en ... (ik word gestoord door m'n Pa ...).

Niet te geloven is het vuur, is de voelende aanwezigheid van God in m'n ziel, in en met mij.

Ik verlang zo naar een plaats, ik verlang naar een eenzaamheid ver van alle gejaagdheid, ver van alle moderne opvattingen.

Ik verlang naar 'n familie waar die grote, diepe, verstandelijke levensideeën en levensidealen samenvloeien. Waar d' avondschemeringen uren of minuten zijn die alléén aan God toebehoren.

Een echt diep begrijpen en voelen van elkaars noden, van elkaars strijden in het leven.

O, hoe onnoemelijk ver, hoe onnoemelijk schoon en innig zijn die gedachten. Ik heb nog maar de eerste acht regels van het boek "Zo hard en zo schoon" van Jeanne Van de Putte gelezen, ik kan niet verder nu, want ik ben vol, van het machtige dat me bezielt.

Ik weet dat dit niet blijft. Ik weet en voel dat op deze avond 'n zware en lastige, vermoeiende strijd zal volgen. Ik weet het en moest ik kunnen, ik zou niet slapen gaan maar slechts dromen van het zuivere eeuwig geluk".

Tot zover deze poëtische, godsdienstige ontboezeming. Voor de groten: kandidaten voor Familiegeluk, verloofdenkursus, vaardigheidskursus, apologetische studiekringen. Voor allen, sport- en lichaamsoefeningen.

= 1942 =

In het jaar 1942 ziet onze afdeling, qua leiding er als volgt uit: André en Henri Van Vlaanderen, Medard Steyaert, Oscar Lenaert, Roger Vermeersch, Gilbert Verstraete, Hubert Van Hulle, Sylvain Leboeuf als groepleiders, met als hoofdlieder KAJ Victor De Brabander.

In de JKAJ zien wij als Voorman: Etienne Bauwens en de ploegleiders zijn: Georges Saelens, Firmin Van Hecke, Carlos allary, René Dupré, Rafaël Cauwels, Roger Buyck en René Engels. Deze laatste is omgekomen bij een treinbotsing in bezet Duitsland nà de oorlog. Als vrijwilliger bij de brigade Piron zongt hij steeds kajottersliederen bij het neerkomen met zijn parachute.

Wij gaan naar de 100 leden. Mr. Cardijn heeft beloofd dit ter plaatste met ons te komen vieren. Helaas! De bezetter vordert jonge manen op om in Duitsland te gaan werken. Sommige gaan vrijwillig (honger spreekt een woordje mee), anderen gedwongen, enkelen duiken onder. Wij trachten in contact te blijven met hen door briefwisseling. Ook de Organisation Todt heeft arbeiders nodig voor het bouwen van de Atlantic Wall in Frankrijk. Zo verliezen wij twee groepleiders André Van Vlaanderen en Leon De Booser.

Deze twee riskeren, klandestien, brieven mee te geven met verlofgangers. De gesmokkelde schriften worden onderschept en de Proost moet rekenschap geven aan de duitse overheid. Met bedreigingen en geldboete kan hij het voorlopig stellen. Onze voorman van de JKAJ, Etienne Bauwens en Georges De Vriendt, KAJ-lid worden aangehouden en afgeranseld omdat zij niet willen praten over hun patriotische akties.

= 1943 =

Op 22 januari 1943 wordt de voorhaven van Gent gebombardeerd, vooral de firma Beauval wordt gepointeerd door de Geallieerden. Daar werken enkele van ons mannen, Gilbert Robert ontsnapt er aan de dood. Onze groepleider Hubert Van Hulle wordt dodelijk getroffen. Onmiddellijk komen onze kajotters in 't gelid: bedevaart naar Lourdes-Oostakker om de genezing van Hubert te bekomen, 40 jonge mannen offeren hun zondagnamiddag op. De Mis ter zijner intentie opgedragen kent een groot succes.

Mr. Cardijn schrijft een ontroerende brief naar Hubert: Weiger geen lijden, maar verenig U meer en meer met uw goddelijke Leider". Fluisterend zegt Hubert aan zijn Proost: "moesten mijn kameraden eens ondervinden wat ik nu tegenkom, ze zouden anders denken over 't leven".

Na weken herstel komt Hubert terug uit de kliniek H. Familie, Groene Briel, helaas met één been.

Spontaan komen de geburen van de barakken op de Ferrerlaan hun laatste frietjes aanbieden uit sympathie en meelevens met de verminkte kajotter.

Het is aandoenlijk en het moet in de herinnering blijven, de innige samenwerking van kajotters en KSA'ers welke bij verdere bombardementen in Gent, Merelbeke of Gentbrugge, alle doodsgevaar ten spijt, als één man hun leven op 't spel zetten om gekwetsten en doden van onder de puinen te halen. Het Gewest dat de leiding in handen had, kon rekenen op 24 jonge mannen van onze parochie. Lees het mooie jeugdboek: "Marc staat zijn man", bekroonde uitgave van het Davidsfonds. Auteur: Marcel Van Heddeghem.

Intussen gaat onze KAJ-werking met horten en stoten vooruit. Bij de aanstelling van een nieuwe leider wordt hem van stonde af, op het hart gedrukt dat hij onmiddellijk moet uitzien naar een opvolger! Het komt hierop neer dat hij nieuwe elementen hoeft te vormen die later zijn plaats kunnen innemen. In deze wankele tijden zou hij plots kunnen verdwijnen of een hogere verantwoordelijkheidspost in het Gewest of de afdeling moeten op de schouders nemen. Ook deportatie kan zich voordoen. Langs de andere kant mogen wij fier zijn 3 vrijgestelden, met name Karel Vermaercke, Camiel Coeman en Gilbert Robert aan het verbond te hebben geleverd, alsook gewestelijke leiders en schatbewaarder, maar het afstaan van zulke flinke elementen betekenen meteen een geduchte aderlating voor wat dynamisme, goed voorbeeld en wervende krachten betreft voor onze groeiende afdeling.

Een middel om de beste krachten uit te ziften is de gelanceerde VUURDOOP, veertien dagen hard labeur. Om 6 u. 's morgens krijgen de kandidaten een geleide bezinning, daarna een kwartiertje lichaams oefeningen. Volgt dan nog de H. Mis in de parochiekerk.

's Avonds een grondige uiteenzetting van het KAJ-ideaal door de leiders, vormende gesprekken en diepgaande besluiten.

De JKAJ komt voor de pinnen met zijn Sinter-Klaas-aktie. Rechts en links bedelt men oud speelgoed bijeen, dat door onze "doe het zelve" opgeknapt wordt tot mooie spelletjes.

Aan de leiding van deze ploeg: Georges Saelens, Camiel Coeman, Firmin Van Hecke, Florent Saelens, Eugène De Roeck en Gustaaf Van Vlaanderen. Dit groepje Sinterklazen brengt, in deze ellendige oorlogsjaren, veel kindergeluk in menige ar-

beidswoning.

De winter van 1943 doet ons ook gezelligheid zoeken in deze barre tijden.

Waar kan het beter dan aan een welvoorzienere tafel met smakelijke hutsepots? Overvloedige bediening voor elke deelnemer en ... zonder zegeltjes!

Een dankbaar ere-saluut aan broeder Mozes, kok van het Guislaininstituut, die voor de voornaamste ingrediënten zorgt en alles klaar maakt. Jef De Bodt, van de nationale ploeg van Brussel, komt de kerstrede houden.

Droevig nieuws! Onze Generaal Mr Cardijn is door de Duitsers aangehouden en vast gezet in het gevang van Vorst. Reeds maanden duurt het. Komt hij ooit vrij? Komt hij niet in een concentratiekamp terecht? Zal hij ooit met ons het 150e lid van onze afdeling komen vieren? Er wordt voor hem gebeden en geofferd. De hemel is ons genadig! Pas is hij drie weken los of hij kondigt zijn bezoek aan, echter met spreekverbod door de bezetter.

Geen nood! De kansel is vrij, dààr kan hij ongehinderd zijn "duurbare kajotters en kajotsters" toespreken. Plechtige Mis met roerende preek van Cardijn. Wij citeren de volgende woorden:

"St. Vincentius moet Gent veroveren!

Veroverte ge Gent, dan veroverte ge gans Vlaanderen!

Veroverte ge Vlaanderen, dan veroverte ge gans de wereld!

(maar zachter voegde hij er toe):

Ik geloof echter dat dààrvoor nog martelaarsbloed zal moeten vloeien!"

Na de Mis academische zitting in het Parochiehuys. De toneelzaal zit barstensvol met honderden kajotters en kajotsters in uniform, blakend van geestdrift en scanderend: "CARDIJN, CARDIJN, CARDIJN!"

Als een relikwie bewaren onze jongens en meisjes de groepsfoto met hun Generaal in hun midden. Hijzelf omklemt het lijvig verslag van de jaren werking van KAJ en VKAJ op onze parochie. Een dag om nooit te vergeten!

Wat vooral dient onderlijnd in de ganse werking van ons KAJ-werking is, het telkenjare terugkerende hoogtepunt van ons apostolaat: de PAASAKTIE;

Vanaf het begin van de 40-dagentijd worden alle krachtinspanningen, van groot tot klein, daarnaar gericht. Het begint met een avondwake, aan het Mariakapelleken in de Gambriusstraat, aangebracht aan de geveken van het huys van de ploegleider Firmin Van Hecke. Er wordt gebeden, gezongen en voornemens neergelegd vóór het Mariabeeld.

Iedere dag van de Vasten zijn er vertegenwoordigers in de H. Mis.

Bedetochten, te voet naar Oostakker-Lourdes individueel of in groepjes worden georganiseerd. De KAJ legt lijsten aan van jonge arbeiders over gans de parochie. Die adressen gebruiken de jongkajotters om uitnodigingen in de bus te steken voor feest- en sportavonden in de parochiezaal.

Intussen gaan onze kajotters, vooral militanten op huysbezoek om jonge arbeiders persoonlijk uit te nodigen naar die avonden.

Op die avonden, vergaderingen, opgeluisterd met muziek en sketches, met interviews van sportkampioenen, zoals Gust Danneels, Franky Paul, Freddy Chaves, nemen dan een van de

onzen of van het Gewest het woord en vragen aandacht voor het vraagstuk van de jonge arbeiders, hun levenswijze, hun be- trachtungen, hun eindbestemming. Daarbij aansluitend worden ze uitgenodigd, niet zozeer om lid te worden van de beweging, maar vooral om de grote verplichting van ieder kristen mens, zijn Pasen te houden.

Die uitnodiging wordt dan nog eens persoonlijk gedaan bij het bezoek aan huis. Dat gebeurt in de keuken, in de gang, aan de deur.

Ons mannen laten niet af, tot zeven of acht maal gaan ze op bezoek, bieden aan hen te vergezellen naar de biechtstoel, hen af te halen voor de Paaskommunie en (niet onder de oorlog) Paasmaal.

Enkele treffende reacties mogen aangestipt: Eén moet voorbereid worden voor het doopsel, twee voor het vormsel. Uiteraard fungeren hun bezoekers-kajotters naderhand als pe- ters. Sommige Paas-leiders komen drie tot vier maal in korte tijdspanne binnenvallen in dezelfde biechtstoel om het terrein te effenen voor hun zoveelste "slachtoffer"?!
Eentje bekent: "Reeds een paar jaren kwam Marcel mij voortdu- rend overreden om eens mee te gaan naar een Paas-vergadering. Eindelijk heb ik toegegeven en ben ik overtuigd. Ik had niet eens mijn plechtige kommunie gedaan. Ik word kajotter".

Een ander: "Van huize uit, ongelovig opgevoed. Een broer- tje stierf zelfs ongedoopt. Vader, socialistische afgevaardig- de in Gentse textielfabriek. Ikzelf liep, als 16-jarige rond met kommunistische ideeën die ik weldra in daden ging omzet- ten.

Aanleiding tot mijn bekering: de wel ietwat onhandige invitatie tot deelname aan feestavond voor de Paas-aktie, door een piepjonge Kajotter".

Na een rouwmoedige biecht, vroeg hij aan de priester, van harte die mensen te danken welke voor hem gebeden en geofferd hadden.

Hij werd een flinke groepleider in de KAJ, nauwkeurige verslaggever van godsdienstige studiekringen en zal later zijn mannetje staan in de kristene arbeidersbeweging voor volwas- senen.

Nog een laatste klein feitje: "Verscheidene keren kwam K.V. bij mij op bezoek om mij te overhalen voor de Paasplicht. Ik ben er niet op ingegaan, maar neem mijn petje af voor zulke idealisten! (trouwe achteraf met een kristelijk meisje)

Na elke Paasaktie konden wij nieuwe leden inschrijven. Het hoogste cijfer dat wij bereikten, in de oorlogsjaren, was 172.

De wind zat ons gunstig omdat de ouders het best vonden dat hun jongens onder de toren bleven in deze bange tijden.

De gemakkelikheden, ook in de kom van de stad, waren dunnetjes voorhanden. Was er ook de penarie van de "zondag- cens", armoe was troef in onze arbeidsgezinnen, er werd in stilte honger geleden. Ook was de KAJ,; zowat de enig toege- laten beweging voor jonge arbeiders ...

De jongens interessant bezig houden was steeds onze be- trachtiging, o.m. een prachtige KAJ-tentoonstelling in 1942 waaraan André Van Vlaanderen het leeuwenaandeel had, samen met andere artistiek begaafde medekajotters. Herinneren wij ons de fijn ineengestoken KAJ-boot van Jan De Clerck ...

Ook het Werk van de Akker, in miniatuur ging zijn gans.

Op de Nieuwe vaart (Nijverheidslaan) kregen kajotters, welke het verlangden, een stukje grond te bewerken of aardappelen en groenten te kweken. Boerkens in de stad! Toneel- en feestavonden werden ineengestoken, samen met onze zusters-kajotsters. Ook een orkestje, onder leiding van de vader van onze kajotter Jan Brouns, kwam voor de pinnen.

Een ander initiatief om de vrije tijd van jonge arbeiders te vullen was de dienst voor lichamelijke opvoeding.

Wij kregen hulp van het Gewest, maar ook een paar plaatselijke groepleiders Gilbert Robert en André Haerick deden wat ze konden om de jongens te interesseren aan turnen, atletiek, enz.

Bij goed weer gebeurde dit alles op de speelplaats van de katholieke school van het Van Beverenplein, bij slecht weer in de stedelijke meisjesschool van de Ryhovelaan. Men kwam in competitie en brevetten werden uitgereikt.

KLANDESTIENE AKTIE

Op verzoek van Jef De Schuyffeleer, algemeen voorzitter van de KAJ, aanvaardde de Proost, ondergedokenen, werkweigerars en weerstanders, maandelijks te voorzien van geld en zegeltjes voor levensmiddelen.

Het geld werd verstrekt door KAJ-Brussel.

De bonnetjes werden verstrekt door een inwoner van de Burgstraat Mr. De Keyzer. Morele steun, toedienen van biecht en kommunie, klandestien uiteraard, werden in dank aangenomen.

KAJ - DUITSLAND

In de maand november 1943 wacht ons een nieuwe beproeving. Onze ex-hoofdleider Karel Vermaercke, alhoewel vrijgesteld voor het gewest, blijft een morele en daadwerkelijke steun voor onze afdeling.

Deze wordt thans gedeporteerd naar Duitsland (eigenlijk een geheime afspraak met O.L.Vrouw). O.L.Heer heeft Karel nodig in Dessau. Er ontbreken daar proosten, er zijn te weinig leiders om de jonge arbeiders te bezielen, de kajotters welke er verblijven aan te moedigen om trouw te blijven aan hun ideaal. Karel zal zich daarvoor inzetten met hart en ziel als leke-priester.

Hij organiseert recollecties in gesloten kerken en pastorijen, zelfs in bunkers, met urenlang alarm, neemt hij contact op met de jonge arbeiders.

Wat men hem ook maar naar het hoofd slingert, hoe men hem ook martelt ten bloede, hij blijft trouw aan de zondagsmis. Zij hebben een administratie en drukkerij naast het kerkje van Alten.

De duitse Pastoor helpt flink mee en spreekt van de katakombentijd. Karel zit in de algemene leiding van KAJ-Duitsland. Ook andere gedeporteerden van onze afdeling staan hun man, o.a. Karel Van Damme, met zijn werfkracht voor de zondagsmis in Toucha, eerst in een kamer van een restaurant, daarna in een klein kerkje, de ene zondag in 't latijn de andere in 't duits. Hij was de eerste vlamming die zijn biecht zou spreken in de duitse taal. Later zond de Nationale Leiding, biechtbriefjes, de ene zijde met gewetensonderzoek in 't vlaams, de andere zijde in 't duits, zeer praktisch!

Jan De Clerck stond als militant zijn man in Duitsland. Sigaretten en boterhammen gaf hij weg om kameraden te winnen voor zijn ideaal. Zondagsmis = kommuniemis, 14-daagse biecht waren voor hem geen ijdele woorden!

Stukken van zijn verminkt lichaam werden van onder de puinen gehaald, na een hevig bombardement door de geallieerden. Wat een offer, ook voor zijn bejaarde ouders, welke eenzaam zijn terugkomst zaten te verbeiden!

Het worden gouden annalen in de geschiedenis van onze afdeling in Duitsland.

Er is een prachtig boek te schrijven over de werking van onze kajotters in Duitsland, met als hoofdfiguur Karel Vermaercke.

Zie "Weerstand in Duitsland 1943-1945"

Kajottersuitgaven, Brussel

Zie "De klandestiene KAJ in Duitsland" 1942-1944

F. Selleslagh-Brussel (nog verkrijgbaar).

Het thuisfront bleef zoveel mogelijk in contact met hun makkers in Duitsland, door briefwisseling en pakketten op te sturen. Door deportatie, door onder te duiken geraakten wij veel beloftevolle en degelijke leiders kwijt. Toch hielden wij voet bij stek.

= 1944 =

Op een zaterdag van mei 1944 begonnen wij de oefeningen ter ere van O.L.Vrouw van Fatima.

De 5e zaterdag (de laatste) zou eindigen begin september, vlak vóór de bevrijding van onze parochie.

De oefening bestond hierin: bidden van het rozenhoedje, daarna stil gebed, geestelijk woordje door de Proost. Om 6 u. begonnen in ons lokaal, werd de Eucharistie gevierd in de parochiekerk. Een groot aantal jongens ging te biechten en te kommunie, zo stonden wij geestelijk bereid om de komende gebeurtenissen, vertrouwensvol en moedig tegemoet te gaan.

Op die fameuze, druilerige meimorgen hielden wij onze adem in toen wij over de radio het grote nieuws hoorden dat de geallieerden waren geland in Normandie. Inwendig bezorgd en angstig deden wij uiterlijk, gewoonweg voort met onze werking.

DE BEVRIJDING

Op 6 september werd Gent bevrijd, maar nog niet ... onze parochie! Door de Nieuwe Vaart waren wij afgesneden van de rest van de stad en wij bleven in de handen van de Duitsers. De Wondelgembrug werd opgeblazen op 6 september. De Duitse scherpschutters namen iedereen onder vuur die zich waagde de voetbrug te gebruiken. Spoedig werden doden en gekwetsten gemeld bij de weerstand.

De bevolking, vooral de inwoners van de Ferrerlaan, zocht beschutting in de ruime kelders van de brouwerij en chicoreifabriek van Vooruit. Deze mensen beschikten echter over geen proviand, maar werden door soepbedeling, haring (wonderbare visvangst) en andere levensmiddelen bevoorrad door een schare jongens en meisjes van de Katholieke Aktie, die op levensgevaar zich waagden in de onder vuur genomen straten. Voorop liep de Proost met een Rode Kruisvlag. De Dochters van Liefde, naast de Pastoor, zorgden met hun gekende caritas, voor de alimentatie.

Intussen was een ploeg volwassenen met aan het hoofd,

E.H. Onderpastoor Van Baeveghem, met paard en kar van Florimond Oers, naar Wondelgem getrokken om levensmiddelen te halen. Dit konvooi moest echter onverrichterzake terugkeren daar zij onderweg beschoten werden.

De Proost van de VKAJ werd deerlijk gekwetst aan de arm en vervoerd naar de Bijloke.

Een groep jonge en oudere mannen werd door de Duitsers te voet voortgedreven, richting Waarschoot. Enkelen konden ontsnappen, waaronder een KAJ-leider die reeds zijn mannetje stond bij de vlucht naar Frankrijk en ook nu zich heldhaftig zou gedragen. Het was Maurice Van Belle.

Een noodpost van het Rode Kruis was ondergebracht bij de Zusters van de Maisstraat, ook op de Ferrerlaan (Kasmakerij Bultinck).

Dààr werden de gekwetste burgers, weerstanders en duitse soldaten, door vrijwilligers voor de eerste zorgen binnengebracht.

Een KSA'er, de latere dokter Temmerman, was een flinke hulp.

De Proost met de dappere Kajotter van daareven liep her en der, de stervenden geestelijke hulp bieden.

Vele lijken bleven zo maar liggen op de straat. Er was een tekort aan melk voor zuigelingen. Van straat tot straat, met behulp van een bel, werd gebedeld om melkdozen om aan die nood tegemoet te komen.

Er werd veel gebeden in de bunkers en schuilkelders, zelfs op aanvraag van niet-kerkelijken!

Na acht dagen in de vuurlinie gezeten te hebben werden wij bevrijd door de Polen.

Het blad "Bevrijding", uitgave KAJ, verscheen samen met de bevrijding van onze wijk. Onze Kajotters verkochten het blad tussen de Poolse tanks op het Van Beverenplein.

Een ontroerende anekdote mag hier aangehaald ... Een Duits soldaat had zich verschanst op het Gemeentekerkhof, palende aan de barakken op de Ferrerlaan. Zijn kameraad lag zwaar gekwetst op een honderdtal meter vandaan. De Duitser bood vijftig mark aan onze militant Gilbert Robert en zijn maat om hem te gaan halen. Het tweetal versmaadde het geld, maar ging heldhaftig, kruipend op hun buik, onder het fluiten van de kogels om hun oren, de gekwetste halen ...

Naastenliefde, zelfs voor de vijand, was geen ijdel woord voor onze Kajotters. Noteer, dat bovengenoemde Kajotter ook munitie, bij gelegenheid versaste voor de Weerstand.

Aan de plundering van de huizen van zogenaamde "zwarten" deden, een paar uitgezonderd, onze Kajotters niet mee. Ze distancieerden zich ervan en probeerden te redden wat zij konden. Ook "giften" van gestolen goed uit de Dokken werd geweigerd.

Jongens, welke te lijden hadden van de repressie omwille van hun familieleden, namen zij onder hun bescherming.

= 1945 = 1946 = EN LATER =

Op 13 juli 1945 vierden we de hulddiging van onze teruggekeerde Kajotters. Jarenlang hebben we hun aanwezigheid moeten missen.

Ze hebben zich sterk gehouden in het verheidense nazi-land, zij hebben er het voorbeeld gegeven van kristelijke geloofsbelevens, van liefde voor hun kameraden, zij hebben in

dit vreemde land, zoveel ze konden, het KAJ-leven in stand gehouden zoals in het vaderland: vergaderingen, feestjes, recollecties, kerst- en paasvieringen gehouden, persoonlijk contact, huisbezoeken tot in de hospitalen.

God heeft ons een paar offers gevraagd.

Een zeer flinke groepsleider, Jan De Clerck, is onze afdeling in de hemel gaan vervoegen.

Jan, de man van de versiering, de spandoeken, het knutselwerk. Een ander offer vroeg God ons. Karel Vermaercke is vertrokken naar het Sanatorium van Kwaremont. Hij heeft zich in Dessau en omgeving finaal kapotgewerkt voor de beweging. De kopstukken van de KAJ noemden hem "de ziel van de KAJ-beweging in Duitsland".

Dààr heeft hij zich als een 18 karaat Kajotter totaal gegeven om met de hulp van Maria, bovennatuurlijke leiders te vormen die naar de massa zouden gaan.

Daarvoor gaf hij zijn schoon, jong hartebloed (tbc). Hij is, Goddank, niet verloren voor onze KAJ, hij brengt meer dan ooit op voor onze afdeling.

De zieken zijn de parels van onze beweging. Hij doet nu aan apostolaat van "het liggen en het lijden" zoals priester Poppe zegde.

Deze oorlog is werkelijk, hoe tragisch ook, een glansperiode geweest in de geschiedenis van de KAJ.

Op deze feestvergadering van 13 juli 1945 wordt ook aangekondigd het verschijnen van het Statuut van de Arbeidersjeugd. Gemaakt door wie? Door Kajotters en Kajotsters die door hun studiekringen, studiedagen en weken, door hun onderzoeken in de arbeidsmiddens, het nodige materiaal bijeenbrachten. Dit alles om te verklaren aan heel de wereld nl. op de Internationale Conferentie van de Arbeid, wat de arbeidersjeugd wil.

Dat is ONS werk, wij mogen er fier op zijn en het ons niet laten ontfutselen door andere jeugd. Voor dit statuut zal er gestemd worden door al de leden.

Er wordt duchtig propaganda gemaakt voor het "Congres van de Vrede" te Brussel.

Onze jeugd is er goed vertegenwoordigd in het Heyzelstadion. Wij schrijven 1945.

Wij zitten niet stil. Onze kaders moeten vernieuwd en verjongd. Een van onze propagandistes, Gilbert Robert, neemt het initiatief een Snelkursus in te richten in het Gewest. Iedereen is welkom.

Die vormingsavonden zijn gestoeld op de KAJ-methode: zien - oordelen - handelen.

Men start op 11 september 1946. De naoorlogse toestanden zijn minder gunstig voor onze beweging, wat wil zeggen: meer dan ooit met de KAJ-geest doordringen in alle arbeidsmiddens, ook in de ontspanning. Hoe gewaagd ook, we hebben zelfs een groepleider die op een goede manier, zijn invloed doet gelden in de dancings (Jef Waeterloos).

Drie verzwakte jonge arbeiders konden wij plaatsen in het praeventorium van Proven. Hetzijn Jean Masseleyne, Julien Buyle en Fernand Tanghe. Op Pinksteren 1945 kregen zij het bezoek van 'n 25 vrienden van onze afdeling.

Dank zij de mannen van onze afdeling die in de leiding zitten van het Gewest, blijven we steeds aan de bron voor nieuwe initiatieven en verwezentlijkingen.

Wij noemen op: wijkavonden (een moeder bakte zelfs pan-

nekoeken), ziekiendienst, soldatendienst (Milac), massa-avonden, verkoop van KAJ-uitgaven, vooral "Bevrijding".

Op Goede Vrijdag op 15 u. het werk stilleggen, versiering van de kruisbeelden ten huize door de Kajotsters, und kein Ende ...

Na lang aandringen en om tegemoet te komen aan de drang naar sport en ontspanning van onze parochiale jeugd, gaan we over tot het stichten van een voetbalclub "Voorwaarts" (24-2-46)

Promotoren zijn vooral André Haerick en Paul Van Butsele.

Wat de leiding zeer bekommerde waren de avonden voor training welke onze KAJ-vergaderingen zouden in de weg staan.

In Gods Naam! Voorwaarden waren: lid zijn van de KAJ en onze Proost ook hier dezelfde functie.

De levende Rozenkrans bestond hierin dat vijftien kajotsters zich verbonden elke dag een tientje van het rozenhoedje te bidden. Zo vlochten zij een vijftienmysterienkrans van rozen, rond de Koningin der Apostelen, Maria.

Studieweken gingen hun gang te Melle, Oostakker en Alsemberg. Er zijn praktisch geen uitzonderingen, alle leiders nemen er deel aan. Wat een kracht gaat daarvan uit! En steeds als eerste op de bres: Mr. Cardijn, onze generaal, intussen door de Paus vereerd met het purper van Huisprelaat van Zijne Heiligheid. Voortaan Monseigneur CARDIJN!

+++++

Intussen "ligt" onze gewezen hoofdleader van de KAJ in Duitsland niet stil.

In het sanatorium begint hij aan een degelijke werking met de slabakkende afdeling aldaar.

Het zou ons te ver leiden daarop nader in te gaan. Zeker ook dàar worden schone figuren aangetrokken door het KAJ-die-aal, welke mooie vruchten zullen afwerpen.

De KAJ-afdeling in Duitsland blijkt een staartje te hebben waarvan Monseigneur Cardijn, zich zal bedienen, vol geestdrift, voor de intensivering van de beweging.

De besten der gedeporteerde kajotters hadden gekonstateerd dat er een tekort aan inwendig leven heerste, ook bij de leiders. Er werd teveel geredetwist over de verovering van de anderen en te weinig over eigen verovering en heiliging, als noodzakelijke voorwaarde voor een vruchtbaar apostolaat.

In een samenkomst te Dassau met 8 leiders, werd daarover een eerste maal gesproken. Iedereen was opgetogen, men wilde zich beveiligen en een afdoend middel vinden om oprechte apostelen te worden naar het verlangen van Jezus en Maria.

Men zou zich daarom dichter aaneen sluiten, zoeken naar een gemeenschappelijke levensregel, mekaar helpen door gebed, versterving en openhartige gesprekken in het streven naar een dieper inwendig leven en vuriger apostolaat.

En dit alles, langs Maria, de kortste en veiligste weg naar Jezus, om zielen te winnen.

Nadien kwamen zij nog tweemaal samen.

In Berlijn werd dit voorbeeld gevolgd door een groep van vier man, met aan het hoofd, Jef Vyncke, uit de buurtparochie Sint-Jozef-Gent. Door de terugkeer naar het vaderland werden zij uit elkaar getrokken. Maar Mgr. Cardijn was bij de pinken.

In 1946 stelde hij Kanunnik De Smedt, president van het

Mechels Seminarie, aan om de kajotters te groeperen, die in Duitsland tijdens de oorlog, onder stuwkracht van de liefdeslavernij van Maria, het echte bovennatuurlijke apostolaat ontdekt en beoefend hadden.

Het heilig vuur van deze kranskens zou een sterke verdieping aan gans de KAJ geven.

Kanunnik De Smedt zette zich aan 't werk, raadpleegde proosten en leiders die in de zaak betrokken waren.

Er kwamen maandelijks kranskens, aanmoedigende omzendingbrieven bij elke liturgische hoogdag, een recollectie te Ganshoren op nationaal plan, maar vooral werd de nadruk gelegd op de persoonlijke, intense beleving van een diep gebedsleven, ascese en veelvuldig ontvangen van de sacramenten.

Een konkrete levensregel werd hen opgelegd om het heilig vuur levendig te houden.

Alles ging goed gedurende vier jaren, maar de werking viel praktisch stil toen Kan. De Smedt in 1950 tot hulpbisschop werd benoemd door Kard. Van Roey (later Brugge). Alhoewel het moeilijker geworden was, trachten de geïnteresseerden minstens eens per jaar elkander te ontmoeten op 1 mei, en door regelmatige briefwisseling met elkaar in verbinding te blijven.

Te Gent bleef een vaste groep bestaan, er kwamen zelfs enkele nieuwe leden bij, niet-gedeporteerden.

De groep miste echter een vaste hand die richtlijnen gaf en alles bijeenhield. Prof. Fraeyman van het Groot-Seminarie van Gent gaf een goede "tip" en bracht hen in contact met een fraterniteit van priesters en leken uit Luik en Limburg.

De doelstelling van dit werk was, bij leven een bovennatuurlijke geest en ijver te bevorderen welke in de K.A.-organisaties en het milieu waarin ze leefden, zouden uitstralen.

Deze impuls gaf nieuwe bloei aan de kranskens van het Gentse, maar nieuwe benoemingen van Proosten, opbouw van nieuwe gezinnen, gaven ups en downs, die velen niet aankonden. Toch pullen wij nog altijd de weldoende invloed die is uitgegaan van deze kranskens, in de eerste plaats dank zij de pionier uit Duitsland, Karel Vermaercke, die op onze dagen de grote voorganger is in ons bisdom van de Charismatische Beweging.

Eén kransken heeft alles overleefd, het is thans 35 jaar oud, en het heeft een maandelijks tijdschriftje en maandelijks recollecties, maandelijks komen ze trouw bijeen om geestelijk voedsel op te doen. Drie koud-kajotters maken er o.a. deel van uit en twee zoons van oud-kajotters.

Eén van die stille heiligen uit de KAJ, was Pieter De Baets van Eeklo, aldaar gestorven op 13-10-53, 27 jaar oud.

Al wie met hem in aanraking kwam, geraakte in de ban van zijn rijke persoonlijkheid. Hij was een vurig lid van onze kranskens, vooral een grote vriend van Jezus en Maria. Zijn trouw bijgehouden dagboek spreekt boekdelen daarover. Zie levensschets: Edw. Buysse "Een heel eenvoudig leven". De Rots, mei 1980, blz..

Cardijns grootste bekommernis is steeds geweest, bovennatuurlijke kernen te vormen. Ons Gewest Gent, onze afdeling van Sint-Vincentiusparochie heeft zich daarvoor ingezet met hart en ziel.

Last maar not least, moeten wij eer geven aan Kanunnik Lerno; wat Cardijn was voor ons land, was onze diocesane

Proost voor Oost-Vlaanderen. Talloze mooie gezinnen, vele hogere roepingen van beider kunne, bloeiende KAJ en VKAJ-afdelingen, hebben zeer veel te danken aan zijn stevige, onbaatzuchtige en wijze, bovennatuurlijke leiding. Als illustratie van deze lofwoorden, bekijkt het minimumprogramma van elke leider:

Persoonlijk :

1. Geestelijke leiding.
2. H. Mis en Kommunie, elke dag als 't kan.
3. Meditatie en geestelijke leiding.
4. Regelmatige studie.
5. Geest van zuiverheid, orde en onthechting.

Tegenover het Verbond :

1. Regelmatig kontakt met de Proost, voorzitter of propagandist.
2. Maandorde en maandverslag.
3. Regelmatig aanwezig zijn in Verbonds- en Gewestclub.
4. Plaatsvervanger zoeken en vormen.

AAN KRISTUS-KONING ... TROUW!

P.S. Begin maart 1947 neemt de Proost Eerw. Heer L. VAN LEEUWEN afscheid van de Sint-Vincentiusparochie om onderpastoor te worden op Ledeberg.

Dit brengt meteen vernieuwing en verjonging in de nog altijd 100 man sterke KAJ en VKAJ-afdeling met zijn flinke leiders.

SLOTBESCHOUWING

Wij schreven voor alle oudere en jongere supporters van de KAJ-gedachte een stukje geschiedenis van de volkrijke Gentse parochie Sint-Vincentius à Paulo, vooral op gebied van KAJ-werking.

Het waren oude herinneringen die ons nog steeds dankbaar stemmen, misschien ook met het verlangen interesse op te wekken bij de jeugd welke nu op deze parochie leeft, in gans Groot-Gent.

De les spellen, iets opdringen, was niet onze bedoeling. "God wil niet dat MORGEN de cape van GISTEREN wordt. Maar het merg van het graan van GISTEREN dient om het zaad van de TOEKOMST kiemkrachtig te maken" zegt de Italiaan Pietri.

Moge onze Generaal, Kardinaal CARDIJN, vanuit de hemel, voor onze arbeidersjeugd ten beste spreken!

L. Van Leeuwen
oud-Proost KAJ
St. Vincentiusparochie-Gent.